

۵ راهبرد امام سجاد(ع) برای گسترش اخلاق و معنویت

عضو هیئت علمی دانشگاه حضرت معصومه(س) با بیان اینکه امام سجاد(ع) مجسمه بخشش، حیا، عفت، کرم، بخشش و مجسمه مکارم الاخلاق بودند، به تشریح راهبردهای چندگانه حضرت برای گسترش معنویت و اخلاق در جامعه فاسد دوران خود پرداخت.

عضو هیئت علمی دانشگاه حضرت معصومه(س) با بیان اینکه امام سجاد(ع) مجسمه بخشش، حیا، عفت، کرم، بخشش و مجسمه مکارم الاخلاق بودند، به تشریح راهبردهای چندگانه حضرت برای گسترش معنویت و اخلاق در جامعه فاسد دوران خود پرداخت

محمدعلی مروجی طبسیه گزارش ایکن، حجت الاسلام و المسلمین محمدعلی مروجی طبسی؛ عضو هیئت علمی دانشگاه حضرت معصومه(س) ۳۱ فروردین در نشست علمی «راهبردهای امام سجاد(ع) در گسترش اخلاق و معنویت» که از سوی دانشکده قرآن و حدیث دانشگاه ادیان و مذاهب با همکاری دانشگاه حضرت معصومه(س) برگزار شد، گفت: مقام معظم رهبری در سخنانی تأکید فرمودند که اگر در جامعه ای اخلاق وجود داشته باشد ولی از مواهب مادی محروم باشد بهشت است و برعکس اگر جامعه ای اخلاق نداشته باشد ولو امکانات رفاهی و مادی داشته باشد جهنم است؛ ایشان در بیانیه گام دوم انقلاب هم بر اخلاق و تهذیب نفس تأکید فراوانی دارند و خواستار مقابله و ستیز خردمندانه با مراکز ضداخلاق و معنویت هستند و هشدار جدی در این مورد داده اند.

استاد دانشگاه حضرت معصومه(س) افزود: اگر تعریف دقیق تری بخواهیم از اخلاق ارائه دهیم در روایات منعکس است به خصوص روایات امام صادق(ع) که در کافی و منابع معتبر بیان شده است. در روایات امام صادق(ع) از مکارم اخلاق سخن گفته شده و ایشان آن را تعریف کرده اند. مضمون روایات در مورد مکارم اخلاق، گذشت و بخشش کسی است که شما را محروم و به شما بدی کرده است؛ مروت، سخاوت، شجاعت، غیرت، راستگویی و امانتداری و ... هم از مصادیق مکارم اخلاق در روایات ایشان است. بسیاری از فضایل اخلاقی هم بستر اجتماعی دارد و باید با برقراری ارتباط با مردم از این فضایل رونمایی شود.

وی با تأکید بر بازخوانی دوران امام زین العابدین(ع) با بیان اینکه ایشان در خلأ نبودند و در بین مردم زندگی می کردند، گفت: فاخوری در کتاب تاریخ الادب العربی، گزارشی از وضعیت فرهنگی دوران امام سجاد(ع) ارائه کرده است و سخنان تکان دهنده ای دارد؛ مکه که محل نزول وحی و ام القری است و البته مدینه هم همینطور در دوران بنی امیه به جایی رسید که او در گزارشش می گوید زندگی اجتماعی جوانان جز باده گساری و شراب و زنا نبود و در محیط مکه و مدینه ابتذال در ساز و آواز و خوانندگی فراوان بود.

مروجی طبسی با بیان اینکه مسعودی در قرن پنجم گفته است که یزید علناً شرب خمر داشت و با حیوانات بازی می کرد و این به بدنه جامعه و مردم سرایت کرده بود و مردم به صورت علنی شراب می خوردند، اضافه کرد: حتی کسانی که ظاهراً عابد و زاهد بودند و حتی علمای مکتب خلفا به مکه و مدینه می رفتند چون مراکز فحشا داشت؛ امام سجاد(ع) در چنین فضایی در مدینه زندگی می کردند و به مکه هم برای حج می رفتند؛ در چنین فضایی راهبردهای امام چه می توانسته باشد؟ تا بتوانند این مراکز را محدود و جمع کنند.

راهبردهای امام سجاد(ع) در مقابله با فساد

عضو هیئت علمی دانشگاه حضرت معصومه(س) با بیان اینکه امام(ع) چندین راهبرد را در این عرصه به کار گرفتند، اظهار کرد: اولین راهبرد قرائت قرآن با صوت زیباست؛ کلینی نقل کرده است که سیره مستمره امام سجاد(ع) این بود که قرائت قرآن را طوری تلاوت می کردند که عابران از زیبایی تلاوت ایشان مجذوب می شدند. در روایت دیگری داریم که ایشان احسن الناس صوتا و پیشتاز و پیشگام بودند، سقاها وقتی عبور می کردند تلاوت حضرت را گوش می کردند.

وی تأکید کرد: قرائت قرآن اگر زیبا و اثرگذار و معنامحور باشد برای شنونده قطعاً مؤثر است و به یاد خدا خواهد افتاد و خشوع و خضوع و یاد خدا در دل ها زنده می شود. امام(ع) در چنین شهری این راهکار را به کار بردند.

مروجی طبسی با تأکید بر اینکه ما باید برای تلاوت زیبا و قرائت زیبای قرآن و معنامحوری برنامه داشته باشیم، تصریح کرد: قاریان قرآن و مداحان آلبوم هایی تولید و فرازهایی از صحیفه سجادیه را با صدای زیبا ارائه کنند و بدانند که معارف صحیفه در دنیای مسیحیت و ادیان دیگر مخاطب دارد.

وی با بیان اینکه تدوین و تنظیم رساله حقوق امام(ع) از دیگر راهبردهای آن حضرت است، ادامه داد: ایشان حقوق را به ابعاد حقوق خدا، بندگان، طبیعت، اعضای بدن و ... دسته بندی کردند؛ ۳۰ ماده در منشور حقوق بشر سازمان ملل وجود دارد که در آن

به حق تشکیل خانواده اشاره شده است ولی حقوق زن و شوهر و فرزند در آن وجود ندارد ولی در رساله امام سجاد(ع) حقوق دیگران مانند زن و شوهر و فرزند و حق مردم بر کارگزاران و حق کارگزاران بر مردم و ... اشاره شده است؛ ما شیعیان افتخار به پیروی از امامی داریم که رساله حقوق را در ۱۴۰۰ سال پیش تنظیم کرده است که عمیق تر از رساله جهانی حقوق بشر است. تاریخ ادبیات عرب باید لباس عوض کند

مروجی طبسی افزود: راهبرد دیگر امام(ع) تدوین دعاها و نیایش ها است؛ اصحاب ایشان به تعبیر شیخ مفید از آن حضرت ادعیه فراوانی آموختند و به دست ما رسیده است؛ دعای مکارم الاخلاق و ابوحزمه ثمالی و ... از جمله این ادعیه است؛ کسانی که تاریخ ادبیات عرب را نوشته اند جایی برای بیان میراث ادبی اهل بیت(ع) در نظر نگرفته اند در حالی که ادعیه ایشان جزء میراث ارزشمند امام سجاد(ع) است که از جهت فصاحت و بلاغت معیارهای لازم را دارد.

وی افزود: هم و غم شعرا در دوره بنی امیه این بود که اشعاری با موضوع هوسرانی باشد؛ امام(ع) در چنین شرایطی چه مضامین عرفانی، ادبی، اخلاقی و حقوقی را با فصاحت و بلاغت بیان فرمودند. معتقدم تاریخ ادبیات عرب باید لباس عوض کرده و از نو نوشته شود.

عضو هیئت علمی دانشگاه حضرت معصومه(س) با بیان اینکه راهبرد دیگر امام(ع) مواعظ اثرگذار و سازنده ایشان بود، اضافه کرد: در دوران بنی امیه که اختناق از ویژگی های آن است امام(ع) بر اساس روایتی در کافی، کسانی که در محضر ایشان بودند و مواعظشان را می شنیدند به گریه می افتادند. روایتی از ابوحزمه ثمالی وجود دارد که ایشان هر جمعه در مسجد مدینه جلسه قرائت قرآن و موعظه داشتند.

دعوت عملی امام سجاد(ع)

وی افزود: راهبرد دیگر امام(ع) دعوت عملی به اخلاق و معنویت و مشی و رفتار معنوی است؛ امام صادق(ع) فرمودند: کونوا دعاه الناس بالسنتهم؛ اگر قصد دارید دعوت کننده به دین باشید به غیر زبان این کار را نکنید و حضرت سجاد(ع) هم مصداق بارز این مسئله بودند. مردم باید از بزرگان خود خواندن نماز، راستگویی، صداقت، محبت، معنویت و اخلاق را ملاحظه کنند و امام سجاد(ع) اینگونه بودند.

مروجی طبسی با اشاره به خشوع و خشوع امام سجاد(ع) در عبادت، تصریح کرد: ذهبی از علمای اهل سنت در قرن هشتم گفته است امام سجاد(ع) هر وقت می خواستند به نماز بایستند به رعشه و لرزش می افتادند؛ در روایت داریم که حضرت از وقتی که وضو می گرفت خشوع و خشوع وجودشان را فرا می گرفت یا در هنگام حج و به وقت لبیک گفتن زبانشان نمی چرخید زیرا می فرمودند می ترسم لبیک بگویم و خداوند لبیک مرا نپذیرد. باز از مصادیق دیگر در اعمال معنوی امام(ع)، خدمات اجتماعی است؛ ایشان در عین عبادت از نیازمندان و رسیدگی به فقرا غافل نبود و دیون بدهکاران را پرداخت می کردند. یکی از مصادیق بارز اخلاق و معنویت نحوه معاشرت و ارتباطات اجتماعی با دیگران است.

وی افزود: امام(ع) دأبشان این بود که هر شب کیسه بر دوش خود گذاشته و ارزاق را به خانه نیازمندان و فقرا می بردند. نقل است محمد بن اسامه بن زید، بیماری سختی گرفت و خیلی نگران بود زیرا دین و بدهی داشت و امام(ع) بدهی او را که بیش از ده هزار دینار بود پرداختند. خویشنداری، بردباری و گذشت هم از دیگر اعمال ایشان بود.

مروجی طبسی در پایان تصریح کرد: امام سجاد(ع) مجسمه بخشش، حیا و عفت و کرم و بخشش و مجسمه مکارم الاخلاق بودند؛ ایشان با این راهبردهای چندگانه الگوی معیار برای گسترش اخلاق و معنویت برای همه بشریت هستند.